

عنوان مقاله:

مدیریت اکو سیستم های مناطق خشک و بیابانی با رویکرد مدیریت تلفیقی منابع محیطی (مطالعه موردی: بیابانهای استان خراسان)

محل انتشار:

دومین همایش ملی کشاورزی بوم شناختی ایران (سال: 1386)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

محمدتقی کاشکی - عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی خراسان

محمد خسروشاهی - عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

خلاصه مقاله:

بیابانهای واقعی به عنوان یکی از مهم ترین زیستبومهای طبیعی زیست کره، 7/5 درصد از سطح خشکیهای کره زمین را اشغال نمودهاند (UNDP، 1997) شکلگیری تمدن های مختلف بشری در حاشیه مناطق بیابانی، ناپایداری مایبی را بر ای-ن زیستبوم شکننده تحمیل نموده است. فرآیند بیابانی شدن و تشدید شرایط بیابانی در واقع زائیده فعالی-ت های غیراص-ولی و بهره برداری غیرمجاز و بی رویه از سرزمینهای مناطق خشک است که در حال حاضر-ر به معطل-ی ج مانی بدل ش-ده اس-ت. بنابراین رجعت به شرایط باثبات، مستلزم شناخت علل و عوامل پیدایش شرایط بیابانی و تفکیک محدوده بیابانه-ای طبیعی-ی از بیابانهای ساخته دست بشر است. بر این بنیان، تعیین قلمرو بیابانهای واقعی نیازمن-د دس-تیابی ب-ه اطلاع-اتی از پارامترهای محیطی است که اثرات متقابل آنها مشترکاً در پیدایش و شکلگیری محیط مای بیابانی-ت-آثیر گذارن-د. از ای-ن روی ط-ی بررسی انجام شده در فاصله سالهای 1378-1382، آن دسته از علوم زمین را که به طور م-ستقیم ی-ا غیر م-ستقیم در پی-دایش شرایط بیابانی سهیم بودهاند، شناسائی و با استناد به معیارهای معرفی شده برای هر محور مطالعاتی، ممیزهای اصلی تفکی-ک قلمرو بیابانهای واقعی استان تعیین و نقشه های مربوطه ترسیم گردیدند. مهمت-رین زمین-ه مای اطلاع-اتی م-ورد نظر-ر در ای-ن بررسی به ترتیب عبارت بودند از: زمینشناسی، ژئومورفولوژی، اقلیم شناسی، خاک شناسی، پوش-ش گی-اهی و هی-درولوژی آبهای سطحی و زیرزمینی. بررسی انتزاعی عوامل ششگانه (زمینشناسی، ژئومورفولوژی، اقلیم، خاک شناسی، پوش-ش گیاهی و هی-درولوژی) دخیل در ایجاد شرایط بیابانی، بیان گر آن است که بیشترین مساحت مناطق بیابانی استان ب-ا س-طحی معادل 22100112 هکتار مربوط به عامل اقلیم است و کمترین آن در مرحله نخست متعلق به عامل هی-درولوژی (2407955 هکتار) و بعد از آن عامل ژئومورفولوژی (3551050 هکتار) میباشد. مجموع سطوح تحت پوشش عوامل شش گانه اعم از سطوح مشترک و غیرمشترک معادل 24520687/5 هکتار است که این مقدار 82/79 درصد د از م-ساحت کل اس-تان را در برمیگیرد. تلفیق نهایی لایه های بیابانی (به استثنای لایه هی-درولوژی) بیانگر آن است که میزان هم پوشانی حاصل از لایهها، عمدتاً متأثر از لایه ژئومورفولوژی است و در واقع رخسارههای ژئومورفولوژیکی تعی-ین کنن-ده ح-د و م-رز و قلم-رو واقع-ی مناطق بیابانی هستند که در محدوده یاد شده منابع زیستی با محدودیت های مختلف محیطی در ش-رابط ح-اد روب-ه رو ب-وده و امکان توسعه فرآیندهای زیستی به شدت محدود می گردد. قلمرو یاد شده همان بیابانهای واقعی یا سخت است که وس-عتی برابر 1418450 هکتار (4/79 درصد) از مساحت کل استان را در بر می گیرد و سطح آن بر سطح کویرها، دق-ه، بدن-دها و ماسهزارها منطبق است. اختلاف سطوح مشترک و غیر مشترک با سطح بیابانهای واقعی اس-تان رقم-ی مع-ادل 23102237/5 هکتار است که این مقدار 78 درصد د از مساحت کل استان را در بر می گیرد و به عنوان منطقه انتقالی (گذر) شناخته میش-ود که از آن به عنوان منطقه نیمهبیابانی تعبیر میشود.

کلمات کلیدی:

قلمرو، بیابان واقعی، عوامل محیطی، استان خراسان

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/28268>



